

Sygn. akt SNO 14/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego,
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 maja 2016 r.,
sprawy **L. G.**

sędziego Sądu Rejonowego

w związku z odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego
z dnia 7 grudnia 2015 r.,

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego L. G. został obwiniony o to, że uchybił godności urzędu w ten sposób, że w sprawach IV P .../13 i IV P .../15 zawisłych przed tym Sądem z powództwa A. F. złożył odmiennej treści oświadczenia w trybie art. 49 k.p.c. co do istnienia okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, i tak:

- w sprawie IV P .../13 w dniu 15 stycznia 2014 r. złożył oświadczenie o braku okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności i przystąpił do jej rozpoznania, wydając w dniu 14 maja 2015 r. wyrok,

- w sprawie IV P .../15 w dniu 4 lutego 2015 r. złożył oświadczenie o istnieniu uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności z uwagi m.in. na znajomość z powódką A. F. z racji jej długoletniej pracy na różnych stanowiskach w Sądzie Rejonowym w [...],

przez co naruszył § 15 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów, przyjętego uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 19 lutego 2003 r., co stanowi przewinienie dyscyplinarne w rozumieniu art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t. jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.; dalej: u.s.p.).

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 7 grudnia 2015 r. uniewinnił obwinionego sędziego od zarzutu popełnienia zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego.

Wyrok ten został zaskarżony w całości na niekorzyść obwinionego sędziego odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w [...], który zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 7 i 410 k.p.k., polegającą na:
  - dowolnej ocenie materiału dowodowego w postaci dokumentów zgromadzonych w sprawie, tj. oświadczenia z dnia 4 lutego 2015 r., złożonego przez sędziego w trybie art. 49 k.p.c. , poprzez przypisanie mu treści, których oświadczenie nie zawiera, a dotyczących innych, niż wskazane w treści oświadczenia powodów wyłączenia sędziego od orzekania, co miało wpływ na treść wyroku wobec ustalenia, że w sprawie IV P .../15 zachodziły uzasadnione podstawy do wyłączenia sędziego;
  - dowolnej ocenie materiału dowodowego w postaci treści oświadczeń złożonych przez sędziego w dniach 15 stycznia 2014 r. i 4 lutego 2015 r. poprzez przyjęcie, że oświadczenie z dnia 4 lutego wymieniało w kolejności z punktu widzenia ich ważności powody wyłączenia sędziego i przywołana tam służbowa znajomość z powódką miała charakter jedynie pomocniczy, dodatkowy, który razem z pozostałymi miał stanowić przyczynę wyłączenia, zaś w oświadczeniu z dnia 15 stycznia 2014 r. znajomość służbowa z powódką miała stanowić jedyną przyczynę wyłączenia, co miało wpływ na treść wyroku przez przyjęcie, że oświadczenia złożone w obu sprawach nie są sprzeczne w zakresie wskazywanych tam podstaw wyłączenia lub ich braku;

- oparcie ustaleń na niepotwierdzonych domniemaniach, tj. uznanie, wbrew dowodom zgromadzonym w sprawie, w tym wyjaśnieniom obwinionego, że oświadczenia z dnia 4 lutego 2015 r. miało charakter powielaczowy, sztaampowy, standardowy i dowolne przyjęcie, że być może zostało sporządzone bez przywiązywania należytej wagi do podania bardziej rozbudowanych podstaw wyłączenia, co miało wpływ na treść wyroku wobec przyjęcia, że oświadczenia złożone przez sędziego w dniu 4 lutego 2015 r. w istocie opierało się na innych przesłankach niż te zawarte w jego treści.

2. będący konsekwencją powyższego błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegający na przyjęciu, że oświadczenia złożone przez sędziego w obu sprawach są tylko z pozoru sprzeczne, treść obydwu oświadczeń w zakresie powoływania się na znajomość z powódką A. F. nie jest sprzeczna, a nadto okoliczność ta nie miała pierwszorzędno znaczenia w złożonym wniosku o wyłączenie sędziego w sprawie IV P .../15, a w konsekwencji przyjęcie, że w obydwu sprawach sędzia w sposób uzasadniony złożył oświadczenia w trybie art. 49 k.p.c., nie nadużywając instytucji wyłączenia sędziego, co doprowadziło do uniewinnienia sędziego, podczas gdy wymowa zebranego w sprawie materiału dowodowego i jego prawidłowa ocena winny prowadzić do przyjęcia, że w obu przypadkach obwiniony złożył odmiennej treści oświadczenia i powołując się na tożsame okoliczności (znajomość z powódką A. F. i ta sama strona pozwana – Sąd Rejonowy w [...]) zmiennie twierdził, że w sprawie IV P .../13 nie występują okoliczności mogące wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, a w sprawie IV P .../15 dopatrywał się istnienia takich okoliczności.

W konkluzji wniósł, na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p. o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

W odwołaniu sformułowane zostały dwa zarzuty, dotyczące w istocie tego samego zagadnienia, powołujące się bowiem na wadliwą ocenę dowodów i będący tego konsekwencją błąd w ustaleniach faktycznych. Taki sposób formułowania zarzutów odwoławczych jest nieprawidłowy, powinny one bowiem dotyczyć uchybienia o charakterze pierwotnym, a takim jest dowolna ocena dowodów, poczyniona z naruszeniem art. 7 k.p.k., a nie następczy błąd w ustaleniach faktycznych. Zarzut sformułowany w pkt 2 odwołania należy zatem uznać za chybiony.

Odnosząc się do zarzutu dowolnej oceny materiału dowodowego należy zwrócić uwagę na następujące kwestie.

Przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego były dwa oświadczenia złożone przez obwinionego sędziego w dwóch sprawach zawisłych przed Sądem Rejonowym w [...]. Pozwanym w obu sprawach był Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w [...], powodami w pierwszej sprawie byli pracownicy administracyjni tego Sądu, w tym A. F., w drugiej sprawie – tylko A. F. Przedmiotem pierwszej sprawy było żądanie waloryzacji wynagrodzenia, przedmiotem drugiej zaś – żądanie przywrócenia do pracy i odszkodowania. W obu sprawach sędziowie Sądu Rejonowego składali oświadczenia o istnieniu podstaw do ich wyłączenia lub braku takich podstaw. W pierwszej sprawie sędziowie wnosząc o wyłączenie od orzekania powoływali się na brak bezstronności wywołany faktem, że powodowie są pracownikami tego Sądu, łączą ich z nimi stosunki służbowe, niekiedy też towarzyskie, a nadto stroną jest Sąd, którego są sędziami. Z oświadczenia obwinionego sędziego wynikało natomiast, że po jego stronie nie istnieją żadne okoliczności mogące wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, a fakt, że powodowie są pracownikami tego Sądu, z którymi łączy go jedynie stosunki służbowe, w jego ocenie nie stanowi podstawy do wyłączenia. W drugiej sprawie obwiniony sędzia wniósł, podobnie jak inni sędziowie, o wyłączenie go od jej rozpoznania. Tym razem wskazał, że jest sędzią tego Sądu, co może w odczuciu społecznym wywoływać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, ponadto, że stroną pozwaną będzie reprezentować prezes M. R., jego współpracownik i zwierzchnik w sprawach administracyjnych, a także, że zna powódkę z racji jej długoletniej pracy na różnych stanowiskach w tym Sądzie. Oświadczenia te, zdaniem skarżącego, zostały wadliwie ocenione jako niezawierające sprzeczności i sprzeczne jedynie pozornie, podczas gdy w istocie w zależności od woli sędziego te same okoliczności mogą stanowić lub nie stanowić przeszkody do rozpoznania sprawy, a z punktu widzenia postronnego obserwatora są niezrozumiałe. Z zarzutem tym nie można się zgodzić.

Zgodnie z § 15 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów, którego naruszenie zarzucono L. G., sędzia może złożyć wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy tylko wtedy, gdy istnieją do tego uzasadnione podstawy. Niedopuszczalne jest nadużywanie instytucji wyłączenia sędziego. Niewątpliwe jest, że każdy sędzia, składający żądanie wyłączenia lub wyjaśnienie w związku z wnioskiem strony (art. 49, 51 i 52 k.p.c.), powinien wnikliwie ocenić okoliczności, które w jego ocenie mogą usprawiedliwiać jego żądanie lub wniosek strony. Wbrew zarzutom skarżącego, takiej właśnie wnikliwej oceny dokonał obwiniony sędzia, co trafnie ocenił Sąd pierwszej instancji orzekający w sprawie. Zasadnie bowiem uznał, że sprzeczność w pisemnych wyjaśnieniach sędziego ma charakter pozorny.

Przede wszystkim nie można uznać, że służbowy charakter znajomości strony powinien zawsze, w każdej sytuacji, podlegać jednakowej ocenie i

zawsze stanowić albo podstawę wyłączenia, albo brak takiej podstawy. Przepisu art. 49 k.p.c. nie można bowiem interpretować w ten sposób, że każde przyznanie przez sędziego, iż zna osobiście jedną ze stron wywołuje wątpliwości co do jego bezstronności, tym bardziej, gdy znajomość nie ma charakteru osobistego i wynika tylko z kontaktów służbowych. Podobnie, samej zależności zachodzącej między prezesem a sędziami danego sądu nie można traktować jako przyczyny zawsze uzasadniającej wyłączenie sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 r., I CZ 145/04).

Nie tylko zatem charakter znajomości ze stroną lub zależność służbowa decydują o tym, jakiej treści oświadczenie sędziego powinien złożyć w sytuacji, o jakiej mowa w art. 49 k.p.c. Decydujące znaczenie mogą mieć także inne okoliczności, jak przedmiot sprawy, rodzaj wniosków dowodowych, potrzeba wyjaśniania zarzutów dotyczących postępowania innych znanych sędziemu osób. Może się zatem zdarzyć sytuacja, w której – w przypadku tych samych stron i takiego samego charakteru znajomości – sędzia złoży odmienne oświadczenia dotyczące istnienia podstaw jego wyłączenia od udziału w którejsz z tych spraw. Trzeba zwrócić uwagę, że właśnie dla wyjaśnienia charakteru stosunków łączących sędziego ze stroną przepis art. 52 § 2 k.p.c. wkłada na sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie, obowiązek złożenia odpowiedniego oświadczenia. Autorytet moralny sędziego przemawia za wiarygodnością złożonego wyjaśnienia i jeżeli strona żądająca wyłączenia zaprzecza prawdziwości, obowiązana jest wskazać i udowodnić okoliczności, które by podważały wiarygodność oświadczenia sędziego.

Nie ma podstaw twierdzenie, że w ustalonym w sprawie stanie faktycznym zachodzi, z punktu widzenia postronnego obserwatora, sprzeczność podważająca zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. Oceniając sprawę z tego punktu widzenia należy wskazać, że chodzi tu o punkt widzenia obserwatora rozsądnego, a nie takiego, który w każdym oświadczeniu sędziego dopatruje się stronniczości czy wręcz nieuczciwości. Zarówno bowiem w art. 49 k.p.c., podobnie jak w art. 41 k.p.k. oraz w § Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów, chodzi wyłącznie o uzasadnione podstawy do wyłączenia sędziego, a więc takie, które poddają się racjonalnej ocenie, jakiej można dokonać wyłącznie w okolicznościach konkretnej sprawy, w której potrzeba dokonania tej oceny występuje.

Z tych względów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł, jak w wyroku.

